

بِسْمِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تأملی بر شیوه قانون گذاری کیفری

موارد عدول قانون گذار از آراء مشهور فقها در

قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ و تبیین

مبانی آن

www.ketab.ir

مؤلف

دکتر سید احمد موسوی

استاد دانشگاه

انتشارات چتر دانش

سرشناسه	: موسوی، سیداحمد، ۱۳۷۰-
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام Iran. Laws, etc.
عنوان و نام پدیدآور	: تأملی بر شیوه قانون گذاری کیفری موارد عدول قانون گذار از آراء مشهور فقها در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ و تبیین مبانی آن/ مولف سیداحمد موسوی.
مشخصات نشر	: تهران: چتر دانش، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۵۴۳-۹
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: کتابنامه: ص. ۱۷۲-۱۸۳؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	: حقوق جزا -- ایران Criminal law -- Iran حقوق جزا (فقه) -- ایران Crime law (Islamic law) -- Iran قانونگذاری (فقه) (Legislation (Islamic law قانونگذاری -- ایران Legislation -- Iran
رده بندی کنگره	: KMH۳۸۰۰
رده بندی دیویی	: ۳۴۵/۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۸۶۷۰۸۵۷
اطلاعات رکورد کتابشناسی	: فیبا

نام کتاب	: تأملی بر شیوه قانون گذاری کیفری موارد عدول قانون گذار از آراء مشهور فقها در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ و تبیین مبانی آن
ناشر	: چتر دانش
مؤلف	: سید احمد موسوی
نوبت و سال چاپ	: اول - ۱۴۰۱
شمارگان	: ۱۰۰۰
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۴۱۰-۵۴۳-۹
قیمت	: ۵۵۰۰۰ تومان

فروشگاه مرکزی: تهران، میدان انقلاب، خمینیری جاوید(اردبیهست شمالی)، پلاک ۸۸

تلفن مرکز بخش: ۶۶۴۹۲۳۲۷ - تلفن فروشگاه کتاب: ۶۶۴۰۲۳۵۳

پست الکترونیک: nashr.chatr@gmail.com

کلیه حقوق برای مؤلف و ناشر محفوظ است.

سخن ناشر

رشته‌ی حقوق با تمام شاخه‌ها و گرایش‌هایش، به‌منزله‌ی یکی از پرطرفدارترین رشته‌های دانشگاهی کشور، تعداد فراوانی از دانشجویان علوم انسانی را به‌خود جلب کرده است؛ دانشجویانی که پس از تحصیل، وارد عرصه‌ی خدمت شده و در مناصب و جایگاه‌های گوناگون به ایفای وظیفه مشغول می‌شوند.

منابعی که در دانشکده‌های حقوق، مبنای کار قرار گرفته و تحصیل دانشجویان بر مدار آن‌ها قرار دارد، در واقع، مجموعه‌ی کتب و جزواتی هستند که طی سالیان متمادی چنان‌که باید تغییر نیافته و خود را با تحولات و نیازهای زمانه هماهنگ نکرده‌اند.

این، درحالی است که نیاز مبرم دانش‌پژوهان به مجموعه‌های پربار و سودمند، امری انکارناپذیر است. به‌این ترتیب، ضرورت تدوین کتب غنی و ارزشمند برای رفع نیازهای علمی دانشجویان رشته‌ی حقوق و نیز رشته‌های متأثر از آن، باید بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد؛ کتاب‌هایی که روزآمدی محتوای آنها از یک سو و تناسب آنها با نیاز دانش‌پژوهان از سوی دیگر، مورد توجه و لحاظ ناشر و نویسنده، قرار گرفته باشد.

مؤسسه‌ی آموزش عالی آزاد چتردانش، در مقام مؤسسه‌ی پیشگام در امر نشر کتب آموزشی روزآمد و غنی، توانسته است گام‌های مؤثری در همراهی با دانشجویان رشته‌ی حقوق بردارد. این مؤسسه افتخار دارد که با بهره‌مندی از تجربیات فراوان خود و با رصد دقیق نیازهای علمی دانشجویان، به تولید آثاری همت گمارد که مهم‌ترین دستاورد آن‌ها، تسهیل آموزش و تسریع یادگیری پژوهندگان باشد. انتشارات چتر دانش امیدوار است با ارائه‌ی خدمات درخشان، شایستگی‌های خود را در این حوزه‌ی علمی بیش از پیش به منصفه‌ی ظهور برساند.

فرزاد دانشور

مدیر مسئول انتشارات چتر دانش

فهرست

- بخش اول: کلیات و مفاهیم** ۹
- فصل اول: مفهوم شناسی شهرت و بررسی اقسام آن ۱۱
- گفتار اول: معانی لغوی و اصطلاحی شهرت ۱۳
- الف: شهرت از منظر لغوی ۱۳
- ب: شهرت از منظر اصطلاحی ۱۴
- گفتار دوم: اقسام شهرت مورد بحث ۱۷
- الف- شهرت روایی ۱۷
- ب- شهرت عملی ۱۸
- ج- شهرت فتوایی ۲۰
- گفتار سوم: بررسی حجیت شهرت مورد بحث ۲۱
- الف. تبیین شهرت محل بحث ۲۱
- ب. حجیت یا عدم حجیت شهرت فتواییه ۲۲
- فصل دوم: سیرقانون گذاری کیفری در ایران ۲۹
- گفتار اول: تاریخچه (شیوه قانون گذاری کیفری در ایران) ۳۱
- الف: پیش از انقلاب اسلامی ۳۳
- ب: سیر قانون گذاری پس از پیروزی انقلاب اسلامی ۳۴
- گفتار دوم: مبنا و معیار سنجش قوانین با منابع فقهی ۴۰
- بخش دوم: موارد عدول قانون گذار از نظریه مشهور در باب حدود قانون مجازات اسلامی (مصوب ۱۳۹۲)** ۴۵
- فصل اول: حدود؛ مفهوم و جایگاه آن در فقه شیعه ۴۷
- گفتار اول: معنای حد ۴۹
- الف) معنای لغوی ۴۹
- ب) معنای اصطلاحی ۵۱
- ج) مفهوم حد در قانون مجازات اسلامی ۵۲
- گفتار دوم: فلسفه تشریح حدود ۵۶

فصل دوم: موارد عدول قانون گذار در جرایم حدی از نظریه مشهور فقها

و تبیین مبانی آنها..... ۶۹

گفتار اول: ماده ۱۲۱ قانون مجازات اسلامی مصوب ۹۲..... ۷۱

الف) شرح ماده..... ۷۱

ب) تبیین مبانی فقهی ماده..... ۷۲

گفتار دوم: ماده ۲۲۵ قانون مجازات اسلامی مصوب ۹۲..... ۷۵

الف) شرح ماده..... ۷۵

ب) تبیین مبانی فقهی ماده..... ۷۶

گفتار سوم: ماده ۲۳۴ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲..... ۸۲

الف) شرح ماده..... ۸۲

ب) تبیین مبانی فقهی ماده..... ۸۴

گفتار چهارم: ماده ۲۳۳ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲..... ۹۴

الف) شرح ماده..... ۹۴

ب) تبیین مبانی فقهی ماده..... ۹۷

الف) شرح ماده..... ۱۰۵

ب) تبیین مبانی فقهی ماده..... ۱۰۷

بخش سوم: موارد عدول قانون گذار از نظریه مشهور در باب قصاص و دیات

قانون مجازات اسلامی..... ۱۱۳

فصل اول: مفهوم و جایگاه آن در فقه شیعه..... ۱۱۵

الف) قصاص در لغت..... ۱۱۸

ب) قصاص در اصطلاح فقه..... ۱۱۸

گفتار دوم: تاریخچه قصاص..... ۱۲۰

گفتار چهارم: فلسفه تشریح قصاص..... ۱۲۴

الف- قصاص و تأمین عدالت کیفری..... ۱۲۴

ب- قصاص و حفظ نظم و امنیت اجتماعی (ارباب عمومی)..... ۱۲۴

ج- قصاص پیشگیری از انتقام فردی (تشفی اولیای دم)..... ۱۲۴